

استاد ESTAD

ESKİ TÜRK EDEBİYATI ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

[Journal Of Old Turkish Literature Researches]

E-ISSN: 2651-3013

Cilt: 8, Sayı: 4 Aralık 2025

Volume: 8, Issue: 4 December 2025

DOI Number: 10.58659/estad.1820288

Araştırma Makalesi
Research Paper

Geliş Tarihi
Date of Submission
10/10/2025

Kabul Tarihi
Date of Acceptance
17/10/2025

Yayın Tarihi
Date of Publication
31/12/2025

TAHİR NADİ'NİN II. ABDÜLHAMİD'LE İLGİLİ BİR MEDHİYESİ

A Tribute by Tahir Nadi About Abdülhamid II

Âlim YILDIZ

Prof. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Türk-İslam Edebiyatı A.B.D.,
ayildiz@cumhuriyet.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4294-9401>

Değerlendirme/Evaluation: İki Dış Hakem-Çift Taraflı Körleme/Two external referees-Double Blind Referee System.

Etik Beyan/Ethical Declaration: Çalışmanın tüm süreçlerinin araştırma ve yayın etiğine uygun olduğu, etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine uyulduğu beyan olunur./ It is declared that all processes of the study are in accordance with research and publication ethics, ethical rules and scientific citation principles are complied with.

Benzerlik Taraması/Plagiarism Scanning: Kontrol edildi-İntihal.net/Checked-İntihal.net.

Çıkar Çatışması/Conflict of Interest: Yoktur/It does not exist.

Lisans ve Telif Hakkı/Licence and Copyright: Yazar, dergimizde yayınlanan makalelerin telif hakkına sahip olup çalışmalarını [CC BY-NC 4.0](#) lisansı altındadır./The author owns the copyright of the articles published in our journal and his works are under [CC BY-NC 4.0](#) licence.

Atıf Bilgisi/Citation: Yıldız, Âlim (2025). "Tahir Nadi'nin II. Abdülhamid'le İlgili Bir Medhiyesi", Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, 8, (4), (Aralık 2025), s. 617-625, doi: 10.58659/estad.1820288

Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi [ESTAD]
Cilt/Volume: 8, Sayı/Issue: 4 Aralık/December 2025 s. 617-625

ÖZET

Sultan II. Abdülhamid saltanat yıllarında yapmış olduğu icraatlarıyla hakkında birbirinden çok farklı görüş ve iddialara konu olan bir Osmanlı hükümdarıdır. Yönetim tarzıyla ilgili birçok yazar ve şairin hakkında yazdığı yazı ve şiirleri bulunmaktadır. Abdülhamid’le ilgili şiir kaleme alan şairlerden birisi de Tahir Nadi’dir (1876-1952). Sivas’ın Divriği ilçesinde doğan ve babasının memurluk görevinden dolayı Kilis ve Kahramanmaraş’ta ilk eğitimini alan Tahir Nadi daha sonra İstanbul’da Üsküdar idadisini bitirmiştir. Yükseköğrenimini İstanbul Dârü’l-fünûn Edebiyat Fakültesinde tamamlayarak öğretmen olmuştur. Mardin’de başlayarak Selanik, Ankara, Kerkük, Basra ve İstanbul’un çeşitli okullarında kırk beş yıl müddetince Farsça ve Türkçe öğretmenliği yapan Tahir Nadi aynı zamanda bir şairdir. Mardin’de öğretmenken yazmış olduğu Mevlid isimli eseri eski ve yeni harflerle iki kez basılmıştır. Eğitimsizliğinden ziyade hiciv yönüyle tanınan ve hiciv şiirleriyle ünlenen bir şairdir. Birçok kişiye hicviyeler kaleme alan şair, Sultan Abdülhamid aleyhinde yazdığı hiciv şiirlerinden dolayı takibata uğramış ve bu nedenle bir süre de hapis yatmıştır. Böyle olmasına rağmen şairin Sultan Abdülhamid’den övgüyle bahsettiği 15 Ekim 1905 tarihinde “Musavver Terakkî Gazetesi”nde yayımlanan bir şiiri bulunmaktadır. Çalışmamızda işlediğimiz konu Tahir Nadi’nin Sultan Abdülhamid’e hem hiciv hem de övgü şiiri yazmış olmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Türk İslam Edebiyatı, Medhiye, Hicviyye, II. Abdülhamid, Tahir Nadi.

ABSTRACT

Sultan Abdulhamid II is an Ottoman ruler who has been the subject of many different opinions and claims about his actions during his reign. Many writers and poets have written articles and poems about his style of government. One of the poets who wrote poems about Abdulhamid is Tahir Nadi (1876-1952). Tahir Nadi, who was born in the Divriği district of Sivas and received his primary education in Kilis and Maraş due to his father's civil service position, later graduated from Üsküdar high school in Istanbul. He completed his higher education at the Faculty of Literature of Istanbul Darü'l-fünûn and became a teacher. Tahir Nadi, who started in Mardin and taught Persian and Turkish in various schools in Thessaloniki, Ankara, Kirkuk, Basra and Istanbul for forty-five years, is also a poet. His work Mevlid, which he wrote while he was a teacher in Mardin, was printed twice in old and new letters. He is a poet who is known for his satire rather than his education and is famous for his satirical poems. The poet, who wrote satires against many people, was prosecuted for his satirical poems against Sultan Abdulhamid and was imprisoned for a while because of them. Despite this, there is a poem published in the “Musavver Terakki Newspaper” on October 15, 1905, in which the poet speaks highly of Sultan Abdulhamid. The subject we deal with in our article is that Tahir Nadi wrote both satirical and praise poems for Sultan Abdulhamid.

Keywords: Turkish Islamic Literature, Praise Poem, Satire, II. Abdulhamid, Tahir Nadi.

GİRİŞ

Osmanlı padişahlarından II. Abdülhamid (1842-1918) yaşadığı dönemde olduğu gibi vefatından sonra da üzerinde çokça konuşulan sultanlardan biridir. Devletin en buhranlı bir döneminde 31 Ağustos 1876 Perşembe günü tahta çıkan II. Abdülhamid, 1909'a kadar otuz iki yılın üzerinde devleti yönetmiştir (bk. Küçük, 1988: 1/216-217).

Yaşadığı dönemde baskıcı olmasıyla eleştirilen Abdülhamid aleyhinde yazan yazarlar olduğu gibi şiiirleriyle hicveden şairler de vardır. Bu şairlerden birisi de Tahir Nadi'dir.

Bu yazımızda Tahir Nadi ve hiciv yönü üzerinde durduktan sonra padişaha yazdığı hicivlerle bilinen şairin aynı zamanda padişahıtan övgüyle bahseden bir şiiri üzerinde duracağız.

1. Tahir Nadi

1876'da Sivas'ın Divriği ilçesinde doğan Tahir Nadi, Tuğutluzâde adıyla tanınan bir ailedendir. Babası Mehmet Halim beyin memuriyetinden dolayı ilköğrenimini Kilis'te Kesme işaretini yeniden koyalım, diğerlerinden farklı duruyor. tamamladı. Yine aynı nedenle üç yıl da Kahramanmaraş'ta Arapça ve Farsça öğrendi. Kahramanmaraş'ta emekli olan babasının isteğiyle İstanbul'a gitti ve dört yıl kadar Üsküdar'da Hoca Nazım Efendi'den şerh ve metin dersleri alarak icazetname aldı. Üsküdar idadisindeki eğitiminden sonra 1318 (1900-1901) yılında eğitime başlayan Darü'l-fünûn Edebiyat Fakültesine kayıt yaptırdı ve buradaki öğrenimini tamamladıktan sonra öğretmen oldu. Öğrencilik yıllarında Beyazıt Camisinde Sadî'nin *Gülistan* eseri ile *Haftız Divanı*'nı okuttu, Ayasofya Camisinde de Mevlana'nın Mesnevi'sinden dersler verdi.

1905 yılında öğretmen olarak Mardin'e tayin oldu. Mardin'de üç yıl kadar görev yaptı ve burada iken ciddi bir hastalık geçirdi. Mevlid isimli eserini Mardin'de iken 1908'de kaleme aldı (bk. Yıldız, 2003: 23-26). Mardin'den sonra yine öğretmen olarak Selanik'e tayin edildi. 1909'da Selanik'e giden Tahir Nadi 1912'ye kadar burada üç yıl müdür olarak çalıştı (Milli Mecmua, 1953: 11).

Edebiyat öğretmeni olarak 1912'de Ankara Darülmualimin-i Rüşdî'ye tayin edildi. Ankara'daki görevinden sonra Kerkük İdadisi'ne yine müdür olarak tayini yapıldı. Kerkük'te Sultanî ve Numune Mektebi binalarını inşa ettirdi. Basra Sultanisi müdürlüğü görevinde bulunduğu sırada 1914 yılının Kasım

ayında İngilizler tarafından Basra'nın işgali üzerine Türk olduğundan dolayı esir edilmek istenmiş, Farsçayı çok iyi derecede konuşması ve kendisini İranlı bir tüccar olarak tanıtmaması sebebiyle esir düşmekten kurtulmuştur (Milli Mecmua, 1953: 11). İranlı bir tüccar gibi giyinerek Müntefik çöllerinden Bağdat ve Halep yoluyla deve sırtında İstanbul'a ulaşmıştır.

İstanbul'a döndükten sonra Kadıköy, Kabataş ve Vefa liseleri ile Amerikan Koleji, Gazi Osman Paşa Okulu, İstanbul ve Adana Kız Öğretmen Okulu, İmam Hatip Okulu, Pertevniyal ve İstanbul Kız liselerinde Farsça öğretmeni olarak görev yaptı.

İstanbul'da yirmi yıl kadar Farsça öğretmeni olarak çalışan Tahir Nadi, 1928 yılında Farsça derslerinin müfredattan kaldırılması üzerine Türkçe öğretmeni olarak görevlendirildi. Tahir Nadi, Farsça derslerinin uhdesinden alınması üzerine, dönemin Maarif müsteşarı olan Fuad Köprülü'ye çok ağır cümlelerle hücum etmişti. Harf inkılabı ile ilgili görüşü sorulduğunda, "Yeni harfler on beş günde öğrenilen bir çocuk oyuncağıdır, eski harfler ve imlâsı on beş senede öğrenilen bir ilimdir." şeklinde cevap verdiğini Mahir İz Yılların İzi'nde nakletmektedir (İz, 1990: 86-87).

Türkçe öğretmeni olarak Pertevniyal Lisesi, İstanbul Kız ve Erkek liseleri ile Yenikapı Mektebi'nde görev yaptı. Öğretmenlik mesleğinde kırk beş yılı tamamlaması üzerine 1950 yılında Yenikapı Mektebi'nden emekliye ayrıldı. Hiç evlenmemiş olan Tahir Nadi, soyadı kanunundan sonra Ozanozgu soyadını almıştır. 1952 yılında İstanbul'da vefat etmiştir (bk. Aslanoğlu, 2006: 2/471-472).

1.1. Tahir Nadi ve Hiciv

İlim ve kitap âşığı olan Tahir Nadi aynı zamanda bir hiciv şairidir. Basılmış üç kitabı bulunmaktadır. Bunlar Tahir Nadi Efendi Mevlidi (İstanbul, eski harflerle 1326 (1908), yeni harflerle 1950), *Umdetü'l-Kavâid* (İstanbul 1915) ve *Fezleke-i Lisân-ı Fârisî*'dir. (İstanbul 1922, 1928). Bunlardan başka *Molla Camî Dîvânı* ve *Ubeydi Zâkânî Letâifi* tercümelemleri ile bin iki yüz sayfa hacminde yazma bir Divanı olduğu ifade edilmektedir. Kitap sevdalısı olan Tahir Nadi görevde bulunduğu yerlerden de çok sayıda kitap edinmiştir. On bin cilt kadar kitabı olduğu söylenen şairin çoğunluğu elyazması olan ve Üsküdar'da ikamet eden dayısının evinde bulunan bu kitaplar dayısının evinde çıkan bir yangın sonucunda yanmıştır (İnal, 1988: 1862). Yangın sonrasında da kitap almaya devam eden şairin aldığı kitapların sayısının yedi sekiz bin cildi bulduğu da ifade edilmektedir (Milli Mecmua, 1953: 11).

Güçlü bir şair olan Tahir Nadi daha çok hiciv şairi yönüyle tanınmaktadır. M. Raif Ogan şairin hiciv yönünü anlatırken, “*Divan edebiyatında Nef’i’den sonra birçok üstadları var. Eşref, Neyzen Tevfik gibi Tahir Nadi Hoca da bunlar arasında eşhüpsüvar arsa-ı hecv olan ve (tarz-ı selefi) ahlaftan bazılarının şahsiyetlerini tarifte yaşatan üstattır.*” ifadelerine yer vermektedir (Organ, 1953: 11).

İbrahim Aslanoğlu *Sivas Şairleri* isimli eserindeki şairle ilgili yazısında, “Tahir Nadi, eskilerin deyimiyle “nev’i şahsına münhasır” bir kimsedir. Öğretmenliğinden çok şairliği ve yergileri ile tanınmıştı. Kendi kendini “Başımda bembeyaz kıllarca mağduriyetim vardır.” ifadeleriyle tanımlamıştır. (Aslanoğlu, 2006: 2/472-473).

Şair de kimlere ve ne için hiciv yazdığıyla ilgili bir şiirinde şunları söyler:

Hecv yazmakta gerçi hadden efzûn şöhretim vardır
Sebepsiz eylemem şakk-ı şefe ciddiyetim vardır

Dilim varmaz muazzez kimseyi tezyif ü tahkîre
Şîrâr-ı milleti tedîbe sa’y ü gayretim vardır (İnal, 1988: 1862).

Şair çeşitli zamanlarda birçok kişiye de hicivler yazmıştır. *Milli Mecmua*’da yayımlanan “*Sönen İki Hiciv Yıldızı*” başlıklı yazıda II. Abdülhamid’e de hicviyeler yazdığı bildirilmektedir.

Abdülhamid’e zaman zaman hicviyeler yazan şair, hafiyelerin tacizinden kurtulamazdı. Saraya verilen bir jurnal sonucu hafiyelerin topluca baskınına uğramış, pencereden hafiyeleri görünce hiciv şiirlerini yazdığı defterini mangalın külünün altına sokmuş ve neticede bu defter de yanmıştır (Milli Mecmua, 1953: 11).

Abdülhamid’le ilgili yazdığı hicviyelerden dolayı zaptiye nezaretinde iki ay hapsedilmiş, bir Kadir gecesini Abdülhamid’in hapishanede oruçlu olanları affettiğine dair emri üzerine yapılan araştırma sonucu iki kişinin oruç tuttuğu anlaşılmış ve hapishaneden çıkarılmıştır ki bunlardan biri Tahir Nadi’dir. Şairin Abdülhamid için yazdığı hicviyenin çok ağır olduğu ve Meşrutiyet’ten sonra bazı gazetelerde yayımlandığı gibi bütün Balkan dillerine de tercüme edildiği bilinmektedir (Milli Mecmua, 1953: 11).

Yaşadığı dönemde hicviyeleri dilden dile dolaşan şairin, bu hiciv şiirlerinden bazıları çeşitli gazete ve mizah dergilerinde yayımlanmış olmasına rağmen bu

konuda müstakil bir çalışma yapılmadığından kaç şiirinin nerelerde yayımlandığına dair de kesin bir bilgimiz bulunmamaktadır (Yıldız, 2009: 1/545-566)

1.2. Tahir Nadi ve Medih

Sultan Abdülhamid'e karşı olduğu ifade edilen ve yazdığı hicviyeler dolayısıyla cezalandırılan Tahir Nadi'nin Musavver Terakkî Gazetesi'nde yayımlanan bir şiirinde padişahı övgüyle anması bu konuda dikkat çekicidir (Tahir Nadi, 1905: 195).

Yaşadığı dönemde Abdülhamid'in Mehmet Akif, Said Nursî, Rıza Tevfik gibi yazar ve şairler tarafından eleştirildiği, Cumhuriyet sonrasında ise bu şair ve yazarlardan bir kısmının yapmış oldukları eleştirilerden dolayı pişman oldukları da bilinen konulardandır. 15 Ekim 1905 tarihinde yayımlanan bu şiir Abdülhamid'in saltanat yıllarına rastlamaktadır. Padişaha karşı olan ve bu durumu gizlemeyen bir şairin hicvettiği sultana övgü dolu bir şiir kaleme alması izah edilmesi gereken bir konudur.

On iki beyitten oluşan ve aruzun "Feilâtün feilâtün feilâtün feilün" vezniyle kaleme alınan "Dârü'l-Fünûn-ı Şâhâne Edebiyat Şubesi Mezunlarından Divriğili Tahir Nadi Efendinindir" başlığıyla yayımlanan bu medhiye şöyledir: Dârü'l-Fünûn-ı Şâhâne Edebiyat Şubesi Mezunlarından Divriğili Tahir Nadi Efendinindir:

Zîb ü fer verdi yine dehre Hudâ-yı müteâl
Ser-te-ser oldu bugün rû-yı zemîn ferruh-fâl

Her taraftan geliyor gûşuma bir bâng-ı neşât
Eylesem dehre nazar şa'sa'a-ı mâl-â-mâl

Olmada cümle sühan-sâz-ı avâlim mebhût
Bu ne zîbende nehâr u bu ne tâbende leyâl

Dâver-i meymenet-efrûz-ı havâkîn-i izâm
Hüsrev-i şa'sa'a-ârây-ı sipihr-i ikbâl

Adl ü şefkatde mürüvvetde sehâvetde aceb
Var mıdır zât-ı hümâyûnuna manend ü hemâl

Halkı müstağrak-ı âsâyiş ü umrân etdi
Feyz-i ulviyyet-i şâhânesine işte bu dâl

Kılarak hıtta-ı pehnâ-yı Hicâzı âbâd
Eyledi hazret-i Peygamberi mesrûrû'l-bâl

Kesb-i şân etdi ekâlîm-i ferâh zevrâı
Ya'ni Bağdâd ilini eyledi firdevs-misâl

Âcizim zât-ı hümâyûnunu vasf etmekden
Nice bir arz-ı ubûdiyyetdir ehass-ı âmâl

Ey şehinşâh-ı felek-mertebe medhinle senin
Kalmışım vâdi-i hayretde bugün beste vü lâl

Kaldırıp destimi eflâke dedim Rabb-i mücib
Müstedâm olsun o Şâhenşeh-i eltâf u nevâl

Subh u şâm etmededir Nâdî kulun vird-i zebân
Görmesin kalb-i mülûkânesi âlemde melâl

Şair mealen II. Abdülhamid'e övgü olarak şu ifadeleri kullanmaktadır:

“Yüce Allah dünyaya süs ve aydınlık verdi, yeryüzü bugün baştanbaşa talihi uğurlu/bahtı açık oldu.”

“Dünyaya baktığımda dopdolu parıltı her taraftan kulağıma şenlik sesleri geliyor.”

“Dünyanın tüm söz ustaları şaşkın, bu ne süslü bir gündüz ve bu ne parlak bir gece”

“Büyük hükümdarların uğurunu parlatan insaflı hükümdar, ikbal göğünün parlak sultanı”

“Adalet, şefkat, mertlik ve cömertlikte onun yüce zatının bir eşi ve benzeri var mıdır acaba?”

“Halkını öyle bir rahat ve güvene ilerleme ve refaha boğdu ki şahlara yakışacak yüceliğinin bolluğuna bu bir delildir.”

“O sultan Hicaz iklimini bayındır kılarak Hz. Peygamberi sevindirdi.”

“Dicle nehrinin şen iklimini şanlandırdı, yani Bağdat şehrini cennete dönüştürdü.”

“Senin yüce zatını tasvirten acizim, sana bağlılığımı arz etmek ise arzularımın en değerlisidir.”

“Ey yüce şahlar şahı! Senin övgünde bugün hayret vadisinde eli ve dili bağlı bir durumdayım.”

“Ellerimi semaya doğru kaldırıp şöyle dedim: Ey duaları kabul eden Rabbim! O şahlar şahının iyilik ve bağışları devamlı olsun”

“Sabah ve akşam Nâdi kulunun dilinden düşürmediği şudur: O padişahın gönlü bu dünyada keder görmesin”

SONUÇ

Tahir Nadi hicivleriyle tanınan ve bu konuda şöhrete ulaşan bir şairdir. Hiciv yönünü anlatırken örnek olarak verdiğimiz şu şiirindeki:

Hecv yazmakta gerçi hadden efvün şöhretim vardır
Sebepsiz eylemem şakk-ı sefe ciddiyyetim vardır

Dilim varmaz muazzez kimseyi tezyif ü tahkîre
Şîrâr-ı milleti tedibe sa'y ü gayretim vardır

mısralarında “Hiciv yazmakta oldukça fazla bir şöhretim olmasına rağmen ciddi bir insan olduğum için sebepsiz yere de kimseyi hicvetmek için ağzımı açmam. Şerefli bir kimseyi asla aşağılama ve ayıplamaya dilim varmaz, sadece insanların şerhlerini terbiye etmek gayretiyle hiciv yazarım.” ifadelerini kullanarak hiciv tarzını da açıklamaktadır.

Sultan Abdülhamid’e birçok hicviye yazan, yazmış olduğu hicviyeler sebebiyle takibata uğrayan ve bu nedenle hapse atılan şairin aynı padişaha övgü dolu bir şiir kaleme alması ve bu şiirinde “Ey yüce şahlar şahı! Senin övgünde bugün hayret vadisinde eli ve dili bağlı bir durumdayım. Ellerimi semaya doğru kaldırıp şöyle dedim: Ey duaları kabul eden Rabbim! O şahlar şahının iyilik ve bağışları devamlı olsun. Sabah ve akşam Nâdi kulunun dilinden düşürmediği şudur: O padişahın gönlü bu dünyada keder görmesin!” ifadelerini kullanması bir tezat olarak görülecek ve izaha muhtaç hale gelecektir.

Şiirin yayımlandığı tarih 15 Ekim 1905’e tekabül etmektedir. Tahir Nadi’nin hayat hikayesine geri döndüğümüzde 1905 yılının şairin Edebiyat Fakültesini bitirdiği ve Mardin’e öğretmen olarak tayin edildiği yıl olduğunu görürüz. Ve böylece tezat gibi görünen bu iki farklı durumun izahını yapmak mümkün hale gelir. Buna göre de şu neticeyi çıkarmamız yanlış olmayacaktır.

Tahir Nadi gençlik ve üniversite öğrenciliği yıllarında Sultan II. Abdülhamid’i ve icraatlarını beğenmekte iken memuriyetinin sonraki yıllarında bu fikrinden vazgeçerek padişah aleyhinde şiirler kaleme almış ve muhalif tavrını

sürdürmüştür. Osmanlı hanedanına muhib olduğu bilinen ve Hanedân-ı Âl-i Osman'dan yetişen bütün Padişahların isimlerini ihtiva eden bir kıtasında,

Beş Murad ile Muhammed, dörttür ancak Mustafa
Oldu üç Sultan Selim, Ahmed'le Osman mutlaka
İki Mahmûd ü Hamîd ü Mecîd ü Süleyman, Bâyezid
Birdir İbrahîm ü Orhan u Azîz, Sultan Vahîd.

ifadelerine yer veren Tahir Nadi'nin (İz, 1990:177), Sultan II. Abdülhamid'in vefatından sonra Rıza Tevfik'in,

Nerdesin şevketlim, Sultan Hamid Han?
Feryadım varır mı bârigâhına?
Ölüm uykusundan bir lahza uyan,
Şu nankör milletin bak günâhına.

dörtlüğüyle başlayan “Sultan Abdülhamid Han'ın Ruhaniyetinden İstimdat” başlıklı şiirinde olduğu gibi padişaha karşı sergilediği tavrından vazgeçtiğine veya pişman olduğuna dair herhangi bir şiiri veya yazısı da bilgimiz dahilinde değildir.

KAYNAKÇA

- ASLANOĞLU, İbrahim (2006). *Sivas Meşhurları*, 2. Cilt, Sivas: Sivas Valiliği Yayınları.
- İNAL, İbnülemin Mahmut Kemal (1988). *Son Asır Türk Şairleri*, İstanbul: Dergah Yayınları.
- İZ, Mahir (1990). *Yılların İzi*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- KÜÇÜK, Cevdet (1988). “Abdülhamid II”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 1, s.s. 216-224.
- OGAN, M. Raif (1953). “Merhum Tahir Nadi”, *İslam Dünyası*, Cilt: 3, Sayı: 50, s. 11.
- TAHİR NADİ (1905). “Dârü'l-Fünûn-ı Şâhâne Edebiyat Şubesi Mezunlarından Divriğili Tahir Nadi Efendinindir”, *Musavver Terakkî Gazetesi*, Sayı: [Belirtilmemiş], s. 195.
- (1953). “Sönen İki Hiciv Yıldızı”, *Milli Mecmua*, Cilt: 13, Sayı: 12, s. 11.
- YILDIZ, Alim (2009). “Bir Hiciv Şairi: Tahir Nadi”, *Cumhuriyet Döneminde Sivas Sempozyumu Bildirileri*, (Ed: İdris Ekinci), Sivas: Sivas Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, s.s. 545-566.
- YILDIZ, Alim (2003). “Divriğili Bir Şair: Tahir Nadi ve Mevlid'i”, *Revak Dergisi*, Sayı: 3, s.s. 23-36.